

Tisková zpráva

Proč nezamítat návrh zákona o obalech

V Praze 19. 11. 2020

- **Transpozice nové obalové směrnice je již nyní opožděná o pět měsíců.** Nepřijetí novely zákona o obalech znamená nový legislativní proces včetně připomínkových řízení. To povede ke zpoždění transpozice nejméně o další rok. Z hlediska EU je významnou skutečností, že zatímco zpoždění transpozice je tolerováno, pokud je transpoziční norma v parlamentním procesu, není nikdy tolerováno, pokud transpozice vůbec není předložena parlamentu. Přesně tato situace nastane, pokud bude návrh novely zamítnut. Současně s odložením novely obalového zákona musí dojít i ke zpoždění transpozice směrnice o jednorázových výrobcích z plastu, která na obalovou směrnici navazuje. Její transpoziční zákon je totiž logicky výrazně závislý na existenci již funkční novely obalového zákona. ČR tedy hrozí dvě významné derogace.
- **Odložení novely obalového zákona bude mít věcné ekonomické dopady.** V současné době je rozběhnuta řada investičních projektů, komunálních směřujících ke zlepšení infrastruktury nakládání s odpadem, zejména třídění, ale i soukromých investic zejména do úpravy odpadu a do recyklačních technologií. Tyto projekty počítají s tím, že provozní náklady budou financovány výrobcí a dovozci baleného zboží prostřednictvím autorizovaných obalových společností, protože ty se s novelou zákona stanou odpovědné za recyklaci odpadu i po jeho vytrídění. Stejně tak komunální sféra spoléhá na to, že vzhledem k vyšším cílům nového zákona, budou muset podporovat další rozvoj infrastruktury. Podle současné právní úpravy může autorizovaná obalová společnost tyto projekty podporovat pouze v rámci výzkumné činnosti, jako pilotní projekty, ale nemůže je financovat systémově, jak to předpokládá novelizovaný předpis. Odložení novely zákona proto donutí investory, komunální i soukromé, již zahájené projekty buď pozastavit, nebo se vystavit riziku významných provozních ztrát. Lze těžko očekávat, že by investoři, z důvodu nejistoty navozené zamítnutím zákona, pozastavené či odložené projekty reaktivovali dříve, než bude zcela dokončen nový legislativní proces a novela nabude plné účinnosti. Zamítnutí zákona vede k faktickému odložení investic do odpadové infrastruktury nejméně o dva roky. Bohužel zamítnutí zákona znemožní i čerpat zdroje z Národního plánu obnovy, který byl pro ČR schválen Evropskou komisí pouze pro roky 2021-23. Jeho významnou částí jsou právě dotace transformace odpadového hospodářství, avšak bez novelizovaného zákona o obalech u většiny projektů nebude možné prokázat jejich udržitelnost. Jedná se tedy o poškození domácích investorů, zejména menších a středních firem, a jejich znevýhodnění proti zahraniční konkurenci, která tyto zdroje využívat bude.

- **Odložení novely obalového zákona bude mít negativní environmentální dopady.** Zpoždění investic do úpravy odpadu a jeho recyklace znamená, že po dobu nejméně dalších dvou let zůstane účinnost recyklace na současné úrovni s odpovídajícím procentem skládkování již vytríděného odpadu. Stejně tak zpoždění rozvoje komunální infrastruktury třídění způsobí stagnaci účinnosti třídění odpadu z domácnosti. Toto zpoždění může být vítaným odkladem pro provozovatele skládek. Má nejen environmentální negativní dopad, ale ohrožuje to i splnění cílů kladených EU na Českou republiku. První sada cílů má totiž být splněna již do roku 2025, a to vyžaduje po dobu nejbližších pěti let aktivní rozvoj třídění a zejména recyklačních technologií. Odložením novely zákona si ČR sama sobě toto již tak krátké období pěti let zkrátí na pouhé tři roky.
- **Odložení novely obalového zákona výrazně omezí inovace obalových technologií a ekodesign obalů.** Nová směrnice o obalech se významně opírá o tzv. ekomodulaci, tedy pravidlo, podle kterého mají výrobci snadno recyklovatelných obalů platit méně na jejich recyklaci, než jsou skutečné náklady, zatímco výrobci obtížně recyklovatelných obalů, či obalů nerecyklovatelných mají platit více. Takový postup dnes obalový zákon nejen neumožňuje, ale dokonce výslovně zakazuje. Ekomodulace má vést k takovým změnám v technologiích balení, aby se všechny vytríděné obaly snadno recyklovaly a současně to má podpořit investice do jejich recyklace. Odložením novely obalového zákona bude odložen i tento proces, což nejen do budoucna zkomplikuje plnění cílů recyklace podle směrnice, ale povede to i dalšímu skládkování a zpoždění inovačního procesu, protože výrobci nemohou investovat do technologických změn bez znalosti pravidel ekomodulace. Vzhledem k tomu, že změna technologie balení trvá několik let, odložení novely zákona znamená, že potřebné změny obalové techniky nenastanou do roku 2025, kdy začne platit první sada recyklačních cílů EU. Vedlejším důsledkem nepřijetí novely obalového zákona tak bude, že zatímco v okolních státech se budou uvádět na trh již inovované, snadno recyklovatelné obaly, obaly zboží vyrobené na zastaralých technologiích, které neprošly ekodesignem, se bude přednostně umísťovat na český trh. To bude dále komplikovat recyklaci a nejen ohrožovat plnění cílů recyklace, ale i zdražovat české odpadové hospodářství.
- **Odložení novely obalového zákona dlouhodobě poškodí konkurenceschopnost české ekonomiky a zvýší náklady občanů.** Přijetí balíku směrnic oběhového hospodářství a jejich transpozice do legislativy členských států vyvolalo investiční aktivity v oblasti recyklace obalového odpadu. Tyto aktivity byly navíc nyní podpořeny časově omezeným plánem zelených investic EU, které mají za cíl obnovit ekonomiku po COVID krizi. Takové investice nejsou provozně ekonomické, bez toho, aby se výrobci obalů a baleného zboží finančně podíleli na krytí nákladů, jak jim ukládá směrnice o odpadech. Odložení novely zákona znemožní českým podnikům přístup k tomuto financování. Pro domácí investory to znamená projekty odložit a současně to omezuje přístup k dotacím, mimo jiné proto, že nebude bez financování ze strany autorizovaných obalových společností možné prokázat udržitelnost projektu. Pro zahraniční investory to znamená, že si pro výstavbu recyklační technologie ve střední Evropě vyberou jiný stát, takový, který již

obalovou směrnicí transponoval. Souběh těchto efektů povede k tomu, že recyklační technologie pro střední Evropu vzniknou mimo ČR. V konečném důsledku pak, aby byly splněny recyklační cíle, se bude vyříděný český obalový odpad recyklovat v zahraničí, a to za vysokých dopravních nákladů a s tím, že finanční náklady této recyklace bude hradit český spotřebitel v ceně výrobku. Reálně se tak ČR, která díky vysokému třídění má potenciál stát se místem, kam směřují hlavní investice do recyklace, vzdá své výhody a naopak se stane závislou na recyklačních technologiích v okolních státech. Tato závislost bude posílena tím, že z ČR vyvezený odpad se bude ve formě recyklátu vracet do výroby v českých podnicích, které budou v rámci nových předpisů EU nuceny je používat. Druhou oblastí, ve které česká ekonomika ztratí konkurenceschopnost, jsou ekodesignované obalové technologie. Ekomodulace je zaměřena na přizpůsobení obalu charakteru a možnostem recyklačního průmyslu na daném trhu. Nicméně podniky operující na více trzích se snaží najít optimální druh balení pro více trhů, tedy určitým způsobem harmonizovat svou výrobu. ČR díky vysokému stupni třídění je přirozeným měřítkem pro ekomodulaci a řada mezinárodních výrobců sleduje české podmínky jako návod pro ekodesign. Pokud nebude v ČR transponována směrnice novelou obalového zákona, tedy nebude zavedena ekomodulace, česká ekonomika se této své výhody vzdá. Bez existujících pravidel ekomodulace platných v ČR, budou výrobci ekodesign provádět pouze přizpůsobením se podmínkám recyklace v okolních státech, bez ohledu na podmínky v ČR. Nastolený směr ekodesignu pak budou muset akceptovat i české výrobní podniky, a to přesto, že jejich domácí recyklační infrastruktura je přizpůsobena právě jejich výrobě. V konečném důsledku to ČR donutí uzpůsobit svou domácí recyklační infrastrukturu obalům designovaným pro trhy okolních států a současně stejně uzpůsobit i balení používané domácími výrobci. Tyto náklady pak ponесou domácí podniky a konečném důsledku český spotřebitel. Třetí oblastí, ve které česká ekonomika ztratí konkurenceschopnost, je ztráta domácího odbytu pro recykláty, vyrobené v České republice. Odložením projektů pro budování domácích recyklačních technologií se vytvoří prostor pro import dotovaných recyklátů z okolních států, které mají svou legislativu již nastavenou na plnění recyklačních cílů EU a využívají nástroje typu ekomodulace pro podporu svých recyklátorů.

- **Odložení novely obalového zákona omezuje možnost vzniku konkurenčního prostředí.** Zmiňovaným důvodem k zamítnutí novely obalového zákona je, že neposkytuje prostor pro konkurenci, tedy nenapomáhá vzniku nových autorizovaných obalových společností. Je pravdou, že novela v souladu s jinými státy EU klade na vznikající autorizované obalové společnosti řadu požadavků. To odpovídá jejich významné roli ve financování třídění a recyklace odpadu, která je klíčová pro růst recyklace (velká část států EU z tohoto důvodu umožňuje existenci pouze jedné takové společnosti). Není pravdou, že novela omezuje vznik těchto konkurenčních subjektů. Naopak oproti současnému zákonu, který vyžaduje, aby nová obalová společnost před zahájením své činnosti měla smluvně zajištěný celostátní funkční systém třídění ve všech obcích, novela tuto podmínku značně změkčuje a současně zavádí princip, kdy vznikající obalová společnost může využívat sběrný systém již

existující společnosti. Nepřijetím novely se tedy konkurenci nepomáhá, ale naopak se její vznik omezuje.

- **Odložení novely obalového zákona způsobí ČR derogaci z důvodu neschopnosti vykázat evidenci obalů a jejich recyklace.** Pravidla vykazování obalů, odpadů z nich a také pravidla vykazování jejich recyklace jsou účinná od ledna roku 2021. Současný zákon vede evidenci podle starých definičních pravidel pro obaly, která jsou zásadně jiná, a především vede evidenci recyklace podle definice platné do konce roku 2020, kdy se za recyklaci považují již úprava odpadu na třídícíce, nikoli jeho konečné zpracování. Pokud novela nebude přijata, nebude ČR přinejmenším za rok 2021 schopna vykázat plnění cílů recyklace obalů a ani množství obalů na trhu v souladu s předpisy EU. To samo o sobě povede v roce 2022 k závažnému derogačnímu řízení. Kromě toho na tuto novou evidenci je vázán výpočet tzv. plastové daně, která je příjmem rozpočtu EU. Lze tedy očekávat, že tento problém bude brán EK velmi vážně.

Česká asociace oběhového hospodářství, z. s., (ČAObH) sdružuje české komerční i nekomerční subjekty, které spojuje především zájem o šetření primárních zdrojů a snižování negativních dopadů na životní prostředí či lidské zdraví. Řešení spatřuje obecně v prosazování principů oběhového hospodářství a konkrétně ve snižování množství nevyužitelných odpadů, které dnes masivně končí na skládkách. ČAObH chce na příkladech dobré praxe ukazovat, že odpad je zdrojem pro udržitelný rozvoj, nikoliv pro zisky skládkovacích společností.

ČAObH byla založena společnostmi SUEZ a Veolia, které jsou celosvětovými lídry v oblasti oběhového hospodářství, a Centrem environmentálních prohlášení, sdružující odborníky z vysokých škol, certifikačních organizací či výrobců.

Kontakt:

RNDr. Miloš Kužvart
výkonný ředitel ČAObH
tel. 724 695 777

e-mail: milos.kuzvart@obehove-hospodarstvi.cz

